

บทที่ 1 การบัญชีและแนวความคิดทางการบัญชี

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายและวัตถุประสงค์ของการบัญชี
2. ประเภทของกิจกรรมค้า
 - 2.1 การจำแนกตามผลผลิตหรือบริการของกิจการ
 - 2.2 การจำแนกตามรูปแบบการประกอบธุรกิจตามกฎหมาย
3. สมการบัญชีและการวิเคราะห์รายการค้า
 - 3.1 หลักการบันทึกรายการบัญชี
 - 3.2 บัญชีรายได้และบัญชีค่าใช้จ่าย
4. งบการเงิน
 - 4.1 งบกำไรขาดทุน
 - 4.2 งบดุล
5. หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

สาระสำคัญ

1. การบัญชีหมายถึง การจดบันทึก การจำแนกหมวดหมู่ และการสรุปผลรายการทางการเงินหรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่วัดออกมานเป็นหน่วยเงินตราได้
2. กิจกรรมค้าจำแนกตามผลผลิตแบ่งเป็นกิจกรรมบริการ กิจกรรมขายสินค้าและกิจกรรมผลิตสินค้า ถ้าจำแนกตามรูปแบบการประกอบธุรกิจตามกฎหมายแบ่งเป็นกิจกรรมค้าเจ้าของคนเดียว กิจการห้างหุ้นส่วนและกิจการบริษัทจำกัด
3. สมการบัญชีหรือสมการงบดุล กำหนดว่า สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ และการบันทึกรายการจะอาศัยหลักการบันทึกบัญชีในระบบบัญชีคู่
4. งบการเงินเป็นรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นในวันสิ้นงวด (ทุก 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี) เพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ
5. หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ถือเป็นข้อสมมติขั้นพื้นฐานของการบัญชีและเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำงบการเงิน

ดุลประสังค์การเรียนรู้

1. บอกรถึงตักษณ์ของกระบวนการนี้และวัตถุประสงค์ของการบูรณาการให้อ่านอย่างถูกต้อง
2. บอกรถึงหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์รายการที่ได้อ่านอยู่ด้วย
3. สามารถวิเคราะห์ได้ว่ารายการที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสมการนี้อย่างไร
4. อธิบายหลักการนี้ที่รับรองทั่วไปได้อย่างน้อย ๕ ข้อ

กิจการค้าแต่ละแห่งมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับรายการหรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานแต่ละวัน ผู้ประกอบกิจการย่อมต้องการที่จะทราบว่าสิ่งที่ตนกำลังดำเนินงานอยู่นั้นประสบความสำเร็จเพียงใด จึงต้องมีการรวมรวมข้อมูลจากรายการต่างๆ ที่เกิดขึ้นนำมาจัดทำบัญชี ซึ่งนักศึกษาจะเรียนรู้ได้ในบทเรียนต่อไปนี้

1. ความหมายและวัตถุประสงค์ของการบัญชี

การบัญชีมีคำนิยามต่าง ๆ กัน ที่นิยมใช้กันมากได้แก่ คำนิยามของสมาคมผู้สอบบัญชีรัฐอุต्तาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants หรือเรียกย่อว่า AICPA) ซึ่งให้คำนิยามไว้ว่าดังนี้

“Accounting is the art of recording, classifying , and summarizing in a significant manner and in terms of money, transactions and events which are, in part or least, of a financial character, and interpreting the results thereof.”

“การบัญชีหมายถึง การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผลและการรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงินโดยใช้หน่วยเงินตรา รวมทั้งการแปลความหมายของผลการปฏิบัติตามกล่าวด้วย”

วัตถุประสงค์ของการบัญชี

วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการบัญชีคือ เพื่อจัดทำข้อมูลทางการเงินของกิจการค้า ซึ่งข้อมูลทางการเงินนั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจวางแผนและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการค้า

ในการจัดทำข้อมูลทางการเงินของกิจการค้านั้น จำเป็นต้องมีการจดบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการค้าอย่างเป็นระบบในรูปของตัวเงิน ตัวอย่างเช่น การซื้อและขายสินค้าหรือบริการ การให้สินเชื่อแก่ลูกค้า การกู้ยืม การรับและจ่ายเงินสด เป็นต้น รายการต่างๆ เหล่านี้ เป็นกิจกรรมของกิจการค้าที่สามารถแสดงออกมาเป็นตัวเงินได้ ซึ่งต้องจดบันทึกไว้ กระบวนการจดบันทึก (Recording) นี้ อาจบันทึกลงสมุดหรือบัตรโดยเขียนด้วยปากกา หรือพิมพ์ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องจักรลงบัญชี หรือบันทึกลงบัตรเจาะ (Punched cards) หรือเทปแม่เหล็ก (Magnetic tape)

กิจกรรมบางอย่างซึ่งไม่สามารถแสดงออกมาเป็นหน่วยเงินตราได้ เช่น การทำสัญญา กับสหภาพแรงงานและการแต่งตั้งผู้บริหาร ไม่สามารถนำมาจดบันทึกบัญชีได้

เมื่อบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดเป็นตัวเงินได้แล้วก็นำมาจัดจำแนกหมวดหมู่ (Classifying) ตามลักษณะและประเภทของรายการ การจัดจำแนกหมวดหมู่รายการนี้เป็นการจัดข้อมูลต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมแก่การใช้ เมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่ง เช่น 1 เดือนหรือ 1 ปีก็สรุปผล (Summarizing) รายการที่จำแนกหมวดหมู่ไว้ออกมาเป็นรายงานทางการเงิน ที่เรียกว่างบการเงิน (Financial Statements) งบการเงินนี้จะแสดงถึงฐานะการเงินของกิจการค้า ณ วันที่จัดทำรายงานและผลการดำเนินงานจนถึงวันนั้น

จะเห็นได้ว่าลักษณะของการบัญชีในส่วนของการจัดทำข้อมูลทางการเงินนั้น จะประกอบไปด้วย

1. การจดบันทึก (Recording)
2. การจัดจำแนกหมวดหมู่ (Classifying)
3. การสรุปผล (Summarizing)

วัตถุประสงค์ของการบัญชีนอกจากเพื่อจัดทำข้อมูลทางการเงินแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ อีกประการหนึ่งคือการนำข้อมูลทางการเงินเหล่านี้ไปใช้คือนำไปวิเคราะห์และตีความหมาย (Analysis and Interpretation) โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ ซึ่งทำให้ทราบถึงแนวโน้มว่า จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ดังนั้นผู้ที่จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงที่มาของตัวเลขเหล่านั้นและความหมาย ผู้สนใจใช้ข้อมูลทางการเงินนั้นแม่งเป็น บุคคลภายนอก แต่เมื่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินนั้นเป็นผู้ใช้ข้อมูล จะแบ่งได้เป็น การบัญชีบริหาร และ การบัญชีการเงิน

การบัญชีบริหาร หมายถึง การบัญชีซึ่งจัดทำข้อมูลทางการเงินให้แก่ผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนและควบคุมการดำเนินงานของกิจการค้า

การบัญชีการเงิน หมายถึง การบัญชีซึ่งจัดทำข้อมูลทางการเงินให้แก่บุคคลภายนอก เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ ข้อมูลทางการเงินที่เสนอต่อบุคคลภายนอกนั้นจะเป็นในลักษณะของ งบการเงิน คือ งบดุล งบกำไรขาดทุนและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

ความแตกต่างระหว่างการบัญชีและการทำบัญชี (Accounting and Bookkeeping)

การทำบัญชีหมายถึง การจดบันทึกรายการและการจำแนกหมวดหมู่รายการ ซึ่งเป็นเพียงงานส่วนหนึ่งของการบัญชี

การบัญชีหมายถึง การจดบันทึกรายการ การจำแนกหมวดหมู่รายการและการวิเคราะห์ ข้อมูล เช่น การวางแผนบัญชี การจัดทำงบประมาณ การสอบบัญชีและการตีความหมายข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ ดังนั้นงานของนักบัญชีจึงมีขอบข่ายกว้างกว่างานของผู้ทำบัญชี

กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. จงอธิบายถึงความหมายของการบัญชี
2. จงระบุถึงกลุ่มผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้เหล่านั้น

2. ประเภทของกิจการค้า

ประเภทของกิจการค้าจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

- การจำแนกตามผลผลิตหรือบริการของกิจการ
- การจำแนกตามรูปแบบการประกอบธุรกิจตามกฎหมาย

2.1 การจำแนกตามผลผลิตหรือบริการของกิจการ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1.1 ธุรกิจบริการ (Service firms) เช่น กิจการสำนักงานทนายความ สำนักงานสอบบัญชี โรงพยาบาล การท่องเที่ยว การขนส่ง การประกันภัย และธุรกิจสังหาริมทรัพย์

2.1.2 ธุรกิจขายสินค้า (Merchandising firms) เป็นกิจการที่ซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาเพื่อขาย เช่น กิจการขายของเบ็ดเตล็ด กิจการขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปและห้างสรรพสินค้า

2.1.3 ธุรกิจผลิตสินค้า (Manufacturing firms) เป็นกิจการที่ซื้อวัสดุดิบและวัสดุต่าง ๆ มาเพื่อเข้ากระบวนการผลิตแล้วแปลงสภาพเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น กิจการประกอบรถยนต์ กิจการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปและกิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า

2.2 การจำแนกตามรูปแบบการประกอบธุรกิจตามกฎหมาย จำแนกเป็น 3 ประเภทคือ

2.2.1 กิจการค้าเจ้าของคนเดียว (Single proprietorship) ได้แก่ กิจการค้าขนาดเล็กที่บุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ เช่น ร้านค้าปลีก และสำนักงานของผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ กิจการค้าประเภทนี้ขึ้นตั้งได้ง่ายและเจ้าของดำเนินงานเอง เจ้าของกิจการต้องรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมด ถ้าสินทรัพย์ของกิจการไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้อาจต้องเอาสินทรัพย์ส่วนตัวมาใช้หนี้แทน

2.2.2 ห้างหุ้นส่วน (Partnerships) ได้แก่ กิจการค้าซึ่งบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นเจ้าของร่วมกัน โดยการร่วมลงทุนตามสัญญาที่ตกลงกันไว้เพื่อประกอบธุรกิจโดยนำผลกำไรมาแบ่งกันตามสัญญา ห้างหุ้นส่วนมักจะมีขนาดใหญ่กว่ากิจการค้าเจ้าของคนเดียว

ห้างหุ้นส่วนจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ

ก. ห้างหุ้นส่วนสามัญ ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้สินทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญจะขาดทະเบียนหรือไม่ก็ได้

ข. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนซึ่งมีหุ้นส่วน 2 พวก คือพวกรับผิดชอบในหนี้สินของห้างจำกัดจำนวนไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับเป็นหุ้นส่วน และพวกรับผิดชอบในหนี้สินของห้างไม่จำกัดจำนวน ผู้บริหารงานจะเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบ ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องขาดทະเบียนเป็นนิติบุคคล

2.2.3 บริษัทจำกัด (Corporation) ได้แก่กิจการค้าซึ่งตั้งขึ้นโดยแบ่งทุนเป็นหุ้น เจ้าของกิจการคือผู้ถือหุ้น การประกอบธุรกิจในรูปแบบบริษัทจำกัดมีข้อดีในเรื่องการระดมทุน และการเปลี่ยนมือผู้ถือหุ้น การรับภาระหนี้สินจำกัดจำนวนเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งให้ ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือเท่านั้น บริษัทจำกัดต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

การบัญชีสำหรับกิจการต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะใช้หลักการบัญชีแบบเดียวกัน ยกเว้น ในเรื่องเกี่ยวกับส่วนของเจ้าของ

กิจกรรมการเรียนที่ 2

ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

- สำนักงานพนักงาน พนักงานขายความ ห้างสรรพสินค้าและโรงงานผลิตอาหารกระป๋องขัดเป็น ชุดกิจกรรมที่ได้ เมื่อพิจารณาในลักษณะของการจำแนกธุรกิจตามผลผลิต
- ความแตกต่างของห้างหุ้นส่วนสำนักงานห้างหุ้นส่วนจำกัดมีอะไรบ้าง ขอชิบหาย

3. สมการบัญชีและการวิเคราะห์รายการค้า

สินทรัพย์ทั้งสิ้นที่กิจการมีอยู่ในขณะเดียวกันย่อมเป็นรวมสิทธิ์ของบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้เป็นเจ้าของกิจการฝ่ายหนึ่งและเจ้าหนี้ฝ่ายหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยสมการบัญชี ดังต่อไปนี้

- กรณีที่กิจการไม่มีหนี้สิน สินทรัพย์ทั้งสิ้นย่อมเป็นรวมสิทธิ์ของเจ้าของกิจการ ซึ่งแสดงได้ด้วยสมการบัญชีดังนี้ สินทรัพย์ = ทุน

สมมุติ เจ้าของกิจการนำเงินสดจำนวน 250,000 บาท มาลงทุนในกิจการ สามารถ แสดงด้วยสมการบัญชีดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} \quad 250,000 \text{ บาท} = \text{ทุน} \quad 250,000 \text{ บาท}$$

- กรณีที่กิจการมีหนี้สิน สินทรัพย์ส่วนหนึ่งย่อมเป็นรวมสิทธิ์ของเจ้าหนี้ และอีก ส่วนหนึ่งย่อมเป็นรวมสิทธิ์ของกิจการ ซึ่งแสดงด้วยสมการบัญชีดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \quad \text{หรือ} \quad \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} = \text{ทุน}$$

สมมุติ เจ้าของกิจการนำเงินสดมาลงทุน 250,000 บาท และกู้เงินจากธนาคารอีก 150,000 บาทเพื่อลดทุนในการสมการบัญชีแสดงได้ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} \quad 400,000 \text{ บาท} = \text{หนี้สิน} \quad 150,000 \text{ บาท} + \text{ทุน} \quad 250,000 \text{ บาท}$$

สมการบัญชีที่ว่าสินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุนนั้น ใช้เป็นหลักในการบันทึก รายการค้าและการจัดทำรายงานทางบัญชีในการดำเนินธุรกิจรายการค้าจะเกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งเป็นผล

ทำให้สินทรัพย์ หนี้สินและทุนเปลี่ยนแปลงไป แต่สินทรัพย์จะต้องเท่ากับหนี้สินบวกทุนเสมอ การนำสมการบัญชีมาใช้เป็นหลักในการบันทึกบัญชีนี้ ทำให้การบันทึกรายการค้า รายการได้รายการหนึ่งต้องบันทึกไว้ทั้ง 2 ด้าน เพื่อให้เป็นไปตามสมการบัญชี หลักการบันทึกรายการบัญชีนี้เรียกว่า “หลักการบัญชีคู่”

การวิเคราะห์รายการค้า

รายการค้าหมายถึง การดำเนินงานในทางการค้าอันก่อให้เกิดการโอนเงิน

รายการค้าทุกรายการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ หนี้สินและทุน จึงต้องวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นสืบก่อน เพื่อให้ทราบว่าสมการบัญชีเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบันทึกรายการบัญชีต่อไป

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์รายการค้า

1. เจ้าของกิจการนำเงินสดมาลงทุนจำนวน 100,000 บาท รายการนี้มีผลทำให้สินทรัพย์ และทุนเพิ่มขึ้นจำนวนเท่ากัน สมการบัญชีจะเป็นดังนี้

$$\begin{array}{rcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ (\text{สินทรัพย์} + 100,000) & = & \text{หนี้สิน} + (\text{ทุน} + 100,000) \end{array}$$

2. กิจการกู้เงินจากธนาคารมาลงทุนเพิ่มจำนวน 75,000 บาท รายการนี้มีผลทำให้สินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มขึ้นจำนวนเท่ากัน สมการบัญชีเป็นดังนี้

$$\begin{array}{rcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ (\text{สินทรัพย์} + 75,000) & = & (\text{หนี้สิน} + 75,000) + \text{ทุน} \end{array}$$

3. กิจการซื้อเครื่องใช้สำนักงาน 60,000 บาท โดยจ่ายเงินสด รายการนี้มีผลทำให้สินทรัพย์ประเภทเครื่องใช้ฯ เพิ่มขึ้นเท่ากับสินทรัพย์ประเภทเงินสดที่ลดลง สมการบัญชีเป็นดังนี้

$$\begin{array}{rcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ (\text{สินทรัพย์} + 60,000 - 60,000) & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \end{array}$$

4. เจ้าของกิจการถอนเงินสดจำนวน 50,000 บาท เป็นการถอนเงินทุนคืน รายการนี้ มีผลทำให้สินทรัพย์ประเภทเงินสดลดลงเท่ากับจำนวนเงินทุนที่ลดลง สมการบัญชีเป็นดังนี้

$$\begin{array}{rcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ (\text{สินทรัพย์} - 50,000) & = & \text{หนี้สิน} + (\text{ทุน} - 50,000) \end{array}$$

5. กิจการจ่ายเงินสดชำระหนี้เจ้าหนี้เงินกู้ (ธนาคาร) จำนวน 37,500 บาท รายการนี้ มีผลทำให้สินทรัพย์ประเภทเงินสดลดลงเท่ากับจำนวนหนี้สินของกิจการที่ลดลง สมการบัญชี เป็นดังนี้

$$\begin{array}{rcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ (\text{สินทรัพย์} - 37,500) & = & (\text{หนี้สิน} - 37,500) + \text{ทุน} \end{array}$$

6. เจ้าของกิจการชำระหนี้เงินกู้ธนาคารแทนกิจการจำนวน 37,500 บาท รายการนี้ มีผลทำให้หนี้สินของกิจการลดลงเท่ากับจำนวนเงินทุนที่เพิ่มขึ้น สมการบัญชีเป็นดังนี้

$$\begin{array}{lcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ \text{สินทรัพย์} & = & (\text{หนี้สิน} - 37,500) + (\text{ทุน} + 37,500) \end{array}$$

7. เจ้าของกิจการลดเงินทุนลง 15,000 บาท โดยถือเป็นเงินกู้ รายการนี้มีผลทำให้หนี้สินของกิจการเพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนเงินทุนที่ลดลง สมการบัญชีเป็นดังนี้

$$\begin{array}{lcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ \text{สินทรัพย์} & = & (\text{หนี้สิน} + 15,000) + (\text{ทุน} - 15,000) \end{array}$$

8. เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ค่าสินค้าให้กับเจ้าหนี้การค้า กิจการไม่มีเงินสดพอที่จะจ่ายชำระหนี้ได้ จึงทำสัญญาภัยเงินจำนวน 12,500 บาท ให้เจ้าหนี้ไว้ รายการนี้มีผลทำให้หนี้สินเก่าของกิจการลดลงเท่ากับจำนวนหนี้สินใหม่ที่เพิ่มขึ้น สมการบัญชีเป็นดังนี้

$$\begin{array}{lcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ \text{สินทรัพย์} & = & (\text{หนี้สิน} - 25,000 + 25,000) + \text{ทุน} \end{array}$$

ความหมายของ “เดบิต” “เครดิต” และหลักการบันทึกรายการบัญชี

คำว่า “เดบิต” และ “เครดิต”

“เดบิต” หมายถึง การบันทึกรายการค้าและจำนวนเงินทางด้านซ้ายของบัญชี คำว่าเดบิตอาจใช้อักษรย่อว่า ล.น. หรือ Dr.

ส่วน “เครดิต” หมายถึง การบันทึกรายการและจำนวนเงินทางด้านขวาของบัญชี คำว่าเครดิตอาจใช้อักษรย่อว่า จ.น. หรือ Cr.

3.1 หลักการบันทึกรายการบัญชี

บัญชีที่ใช้บันทึกรายการค้าแบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ๆ ได้ 3 หมวด คือ บัญชีประเภทสินทรัพย์ บัญชีประเภทหนี้สินและบัญชีประเภททุน แต่ละบัญชีแบ่งการบันทึกเป็น 2 ด้านคือ ด้านเดบิตและด้านเครดิต การที่จะกำหนดว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นนั้นจะบันทึกรายการบัญชี อย่างไรต้องอาศัยสมการบัญชีเป็นหลักในการพิจารณา ดังนี้

1. บัญชีประเภทสินทรัพย์

รายการที่มีผลทำให้สินทรัพย์เพิ่มขึ้นให้บันทึกด้านเดบิต ส่วนรายการที่มีผลทำให้สินทรัพย์ลดลงให้บันทึกด้านเครดิต

2. บัญชีประเภทหนี้สิน

รายการที่มีผลทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้นให้บันทึกด้านเครดิต ส่วนรายการที่มีผลทำให้หนี้สินลดลงให้บันทึกด้านเดบิต

3. บัญชีประเภททุน

รายการที่มีผลทำให้ทุนเพิ่มขึ้นให้บันทึกด้านเครดิต ส่วนรายการที่มีผลทำให้ทุนลดลงให้บันทึกด้านเดบิต

ตัวอย่าง กิจการแห่งหนึ่ง เจ้าของกิจการนำเงินสดมาลงทุน 100,000 บาท และกู้เงินธนาคาร มาลงทุนอีก 75,000 บาท รายการบัญชีเป็นดังนี้

สินทรัพย์	=	หนี้สิน	ทุน
100,000		75,000	+
75,000			100,000

3.2 บัญชีรายได้และบัญชีค่าใช้จ่าย

กำไรของกิจการค้าจะเกิดขึ้นได้เมื่อรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ผลกำไรที่เกิดขึ้นทำให้ สินทรัพย์ของกิจการเพิ่มขึ้นและทุนก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

ถ้าบันทึกบัญชีรายได้และบัญชีค่าใช้จ่ายไว้ในบัญชีทุนโดยตรง จะไม่สามารถทราบได้ว่า ผลกำไรที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการได้แลกค่าใช้จ่ายประเภทใดบ้าง จำนวนเท่าไร จึงจำเป็นต้องเปิด บัญชีชั่วคราวขึ้นแยกต่างหากจากบัญชีทุน บัญชีชั่วคราวนี้ คือ บัญชีประเภทรายได้และบัญชีประเภทค่าใช้จ่าย

บัญชีประเภทรายได้ ใช้บันทึกรายการค้าที่ก่อให้เกิดรายได้แก่กิจการในวดบัญชีหนึ่ง สิ้นวดบัญชีจึงโอนปิดยอดรายได้ไปเครดิตบัญชีทุน บัญชีประเภทรายได้มีผลทำให้บัญชีทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้นรายได้ที่เกิดขึ้นจึงบันทึกด้านเครดิต

ส่วนบัญชีประเภทค่าใช้จ่าย ใช้บันทึกรายการค้าที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายแก่กิจการในวด บัญชีหนึ่ง สิ้นวดบัญชีจึงโอนปิดยอดค่าใช้จ่ายไปเดบิตบัญชีทุน บัญชีประเภทค่าใช้จ่ายมีผล ทำให้บัญชีทุนลดลง ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจึงบันทึกด้านเดบิต

ตัวอย่าง กิจการค้าได้รับเงินสด 400,000 บาท จากการขายสินค้า และจ่ายเงินสดเป็น ค่าใช้จ่าย 250,000 บาท รายการบัญชีเป็นดังนี้

สินทรัพย์	รายได้	ค่าใช้จ่าย
400,000	250,000	400,000

กิจกรรมการเรียนที่ ๓

ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

๑. สมการบัญชีกำหนดไว้ว่าอย่างไร
๒. กิจการค้ากู้ยืมเงินจะกระทบกระเทือนสมการบัญชีอย่างไร งบดิบมาก
๓. จากรายการค้าต่อไปนี้ให้พิจารณาว่าแต่ละรายการมีผลกระทบต่อสมการบัญชีอย่างไร

- ก. ซื้อสินค้าสำนักงานเป็นเงินสด
- ข. กู้ยืมเงินจากธนาคาร
- ค. จ่ายชำระหนี้เดือน
- ง. เจ้าของกิจการนำเงินมาลงทุน
- จ. ขายที่ดินเป็นเงินสดในราคาก่าท่าทุน
- ฉ. ซื้อรถชนตัวใหญ่จ่ายเงินสด
- ช. เก็บเงินจากลูกหนี้
- ธ. จ่ายเงินเดือน
- ณ. ส่งบิลเรียกเก็บเงินค่าบริการจากลูกค้า

4. งบการเงิน

การจัดทำงบการเงินเป็นงานขั้นสุดท้ายของกระบวนการบัญชี งบการเงินถือเป็นภาพสรุปของผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ งบการเงินนี้ได้แก่ งบดุล (Balance Sheet) และงบกำไรขาดทุน (Income Statement)

4.1 งบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุน (Income Statement) ของกิจการจะแสดงถึงผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาการดำเนินงานหนึ่ง ๆ โดยทั่วไปมักกำหนดรอบระยะเวลาการดำเนินงานเป็น ๑ ปี แต่บางกิจการกำหนดรอบระยะเวลาการดำเนินงานเป็น ๑ เดือน ๓ เดือน หรือ ๖ เดือน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกำหนดการดำเนินงาน ถ้ารายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายแสดงว่ากิจการมีกำไรสุทธิ (Net income) แต่ถ้าค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้แสดงว่ากิจการมีขาดทุนสุทธิ (Net loss) จากตัวอย่างงบกำไรขาดทุนของร้านเพิ่มสุขประกอบด้วยหัวข้อกำไรขาดทุน ซึ่งบรรยายรวมกิจการคือร้านเพิ่มสุข บรรยายต่อมาเป็นชื่องบกำไรขาดทุน และบรรยายต่อมาของรอบระยะเวลาของงบกำไรขาดทุน ในตัวอย่างนี้คือ สำหรับระยะเวลา ๑ ปี สิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ และตัวอย่างงบกำไรขาดทุนจะแสดงรายได้ที่เกิดขึ้นในงวดนั้น หักด้วยค่าใช้จ่ายในงวดนั้น ได้กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ

ร้านเพิ่มสุข
งบกำไรขาดทุน
สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

รายได้ :

รายได้ค่าเช่า	35,000	บาท
---------------	---------------	-----

ค่าใช้จ่าย :

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	50	
เงินเดือน	7,500	
ค่าน้ำค่าไฟ	400	
ค่าโทรศัพท์	250	
ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	<u>10,000</u>	<u>18,200</u> บาท
กำไรสุทธิ	<u>16,800</u>	<u>บาท</u>

4.2 งบดุล

งบดุลคือ รายงานทางการเงิน ซึ่งแสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง กิจการค้าจะจัดทำงบดุล ณ วันสิ้นปี ทุก 3 เดือน หรือ ณ วันสิ้นเดือน งบดุล (Balance sheet) ประกอบด้วยรายการใหญ่ ๆ 3 รายการคือ

- สินทรัพย์ (Assets)
- หนี้สิน (Liabilities)
- ส่วนของเจ้าของ (Owners' equity)

ตัวอย่างงบดุลของร้านเพิ่มสุข

ร้านเพิ่มสุข
งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2535

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของเจ้าของ	
สินทรัพย์หมุนเวียน :			หนี้สินหมุนเวียน :	
เงินสด	3,000		เง้าหนี้	1,500
ลูกหนี้	<u>1,000</u>	<u>4,000</u>	ส่วนของเจ้าของ :	
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ :			ทุน-นายเพิ่มสุข	80,000
ที่ดิน	25,000			
อาคาร	50,000			
เครื่องใช้สำนักงาน	<u>2,500</u>	<u>77,500</u>		
รวมสินทรัพย์	<u>81,500</u>		รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ	<u>81,500</u>

จากงบดุลข้างต้นจะสังเกตได้ว่า หัวงบดุล มี 3 รายการคือ ชื่อ กิจการ “ร้านเพิ่มสุข” ชื่องบการเงิน “งบดุล” และวันที่ของงบดุล ได้หัวงบดุล คือ ตัวงบดุลประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ

สินทรัพย์

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจซึ่งกิจการเป็นเจ้าของ และสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานในอนาคตได้ สินทรัพย์อาจเป็นสิ่งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตน มีมูลค่าสามารถจำหน่ายได้ เช่น เงินสด ลูกหนี้ (จำนวนเงินที่ลูกค้าเป็นหนี้กิจการซึ่งกิจการฯ ขายขายสินค้าหรือให้บริการเป็นเงินเชื่อ) สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย วัสดุต่าง ๆ อุปกรณ์อาคารและที่ดิน ส่วนสินทรัพย์ไม่มีตัวตนได้แก่ สิทธิต่าง ๆ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร จากตัวอย่างงบดุลข้างต้นได้จำแนกสินทรัพย์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินทรัพย์หมุนเวียน และสินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์)

สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง เงินสดหรือสินทรัพย์อื่นซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้่าย หรือใช้หมดไปภายในรอบระยะเวลา 1 ปี หรือรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติ (Normal Operating Cycle) รอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติ หมายถึง ระยะเวลาตัวเฉลี่ยนั้นตั้งแต่เงินสดไปซื้อวัสดุดิบ จ่ายค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต สะสมเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ ขายผลิตภัณฑ์ออกไปจนกระทั่งเก็บเงินจากการขายได้ นั่นคือเวลาที่เงินสดเปลี่ยนเป็นสินค้า สินค้าเปลี่ยนเป็นลูกหนี้และลูกหนี้เปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสด ตัวอย่างสินทรัพย์หมุนเวียนได้แก่ เงินสด ลูกหนี้ วัสดุและสินค้า

สินทรัพย์ถาวร หมายถึง สินทรัพย์อันมีลักษณะคงทน ใช้ในการดำเนินกิจการและใช้ได้นานเกินกว่า 1 รอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติ ตัวอย่าง เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

หนี้สิน

หนี้สิน หมายถึง พันธะผูกพันกิจการอันเกิดจากการค้า การค้ายืมหรือจากการอื่นซึ่งต้องชำระคืนในภายหลังด้วยสินทรัพย์หรือบริการ เช่น เจ้าหนี้ (จำนวนเงินที่กิจการเป็นหนี้บุคคลภายนอกอันเกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ) เงินเดือนค้างจ่าย ภาษีค้างจ่าย และตัวเงินจ่าย (ตราสารซึ่งผู้จ่ายเงินสัญญาที่จะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งพร้อมดอกเบี้ยให้แก่ผู้รับเงินในเวลาที่กำหนดแน่นอน) หนี้สินจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ หนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินระยะยาว หนี้สินหมุนเวียน หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี ได้แก่ เจ้าหนี้ ตัวเงินจ่ายและค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่าง ๆ หนี้สินระยะยาว หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนเกินกว่า 1 ปี เช่นเงินกู้ระยะยาว เจ้าหนี้ของกิจการมีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของกิจการก่อนเจ้าของกิจการ คือ ถ้ากิจการล้มเลิกไป เจ้าหนี้จะได้รับการชำระหนี้จากสินทรัพย์ของ

กิจการจนครบถ้วน สินทรัพย์ส่วนที่เหลืออ้างจะเป็นของเจ้าของ

ส่วนของเจ้าของ

ถ้าเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว ส่วนของเจ้าของในงบดุลจะใช้คำว่า “ทุน” และตามด้วยชื่อของเจ้าของ เช่น ทุน - นายสมหมาย ส่วนของเจ้าของหมายถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่เจ้าของนำมารองทุน หรือสิทธิที่เรียกร้องของเจ้าของที่มีต่อสินทรัพย์ของกิจการส่วนที่เหลือจากการจ่ายชำระหนี้สินเรียบร้อยแล้ว

จากตัวอย่างงบดุลข้างต้น

สินทรัพย์ของกิจการ	81,500	บาท
หนี้สิน	<u>1,500</u>	บาท
ส่วนของเจ้าของ	80,000	บาท

กิจกรรมการเรียนที่ 4

- คงยอดยกต่อส่วนของเจ้าของดูตัวอย่าง
 - ให้ตัดหักเงินเดือนของรำนาภิญมให้ถูกต้องตามรูปแบบ จากข้อมูลดังนี้
เพื่อหนี้การค้า	2,000	อุปกรณ์สำนักงาน	14,400
รายการ	10,000	ทุน-นายเกษม	10,350
อุดหนี้	150	ภาษี	12,500
เงินสด	?	ตัวเงินคงที่	18,000

5. หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

เพื่อให้เข้าใจในงบการเงินจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการรวมข้อมูลและจัดทำงบการเงิน หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles) หมายถึง แนวทางที่ได้รับการยอมรับและยอมรับเป็นส่วนใหญ่จากผู้มีอำนาจหน้าที่ในวิชาชีพการบัญชี เพื่อให้นักบัญชีใช้ก็เป็นหลักปฏิบัติในการรวมรวม จดบันทึก จำแนก สรุปผลและจัดทำงบการเงินอย่างมีหลักเกณฑ์ มีมาตรฐาน โดยกระทำขึ้นอย่างสม่ำเสมอและสามารถเข้าใจได้ง่าย “หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป” เป็นคำที่นิยมใช้กันแพร่หลายนอกเหนือจากนี้ยังมีคำว่า “มาตรฐานการบัญชี” ซึ่งสิ่งใดที่เป็นมาตรฐานการบัญชีก็เป็นหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปเช่นกัน สำหรับประเทศไทยนิยมงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีคือ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ข้อสมมติขั้นฐานของการบัญชี เป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำงบการเงิน ถ้าผู้ใช้

งบการเงินไม่เข้าใจถึงข้อสมมติขั้น摹ฐานของการบัญชี อาจจะไม่เข้าใจว่าทำในนักบัญชีจึงเสนอข้อมูลในลักษณะนั้น ข้อสมมติขั้น摹ฐานของการบัญชีที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้เสนอไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1* บางส่วน มีดังนี้

1. หลักการใช้หน่วยเงินตรา (Monetary unit assumption)

หน่วยเงินตราทำหน้าที่เป็นหน่วยวัดราคา นักบัญชีใช้หน่วยเงินตราในการจดบันทึกสรุปผลและจัดทำการเงิน

2. หลักความเป็นหน่วยงานของกิจการ (Business entity assumption)

ในทางบัญชีจะแยกหน่วยงานของกิจการออกต่างหากจากเจ้าของกิจการและกิจการอื่น กิจการจึงมีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของแยกออกต่างหาก หน่วยงานของกิจการอาจ เป็นในรูปของบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนและกิจการเจ้าของคนเดียว ดังนั้นในงบการเงินจึงต้องระบุ หน่วยงานของกิจการให้ชัดเจน

3. หลักการใช้หลักฐานอันเที่ยงธรรม (Objectivity assumption)

การบันทึกรายการบัญชีและการจัดทำการเงินต้องอาศัยหลักฐานอันเที่ยงธรรม และเชื่อถือได้ เพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์จากการเงินมีความเข้าใจในงบการเงินของกิจการอย่างถูกต้อง

4. หลักกรอบเวลา (Periodicity assumption)

กิจกรรมทางเศรษฐกิจของกิจการสามารถแบ่งออกสำหรับรอบระยะเวลาที่ระบุไว้ในงบการเงิน เช่นรายเดือน รายไตรมาสหรือรายปี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการ

5. หลักความดำรงอยู่ของกิจการ (Going - Concern assumption)

กิจการที่จัดตั้งขึ้นย่อมมีวัตถุประสงค์ที่จะดำรงอยู่โดยไม่มีกำหนด การจัดทำการดูแล ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อสมมติขั้น摹ฐานที่ว่ากิจการจะดำเนินงานต่อเนื่องไปไม่มีกำหนด และบันทึกสินทรัพย์ต่าง ๆ ของกิจการตามหลักราคาทุน โดยถือว่าสินทรัพย์นั้นมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงาน

6. หลักราคาทุน (Cost assumption)

หลักราคาทุนเกี่ยวโยงกับหลักความดำรงอยู่ของกิจการ นั่นคือ สินทรัพย์และหนี้สินจะบันทึกโดยถือเกณฑ์ราคาทุนเดิม หมายถึงราคาที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนซึ่งสอดคล้องกับหลักการใช้หลักฐานอันเที่ยงธรรม เพราะราคาทุนเป็นราคาน้ำ准ที่แน่นอนและสามารถคำนวณได้อย่างตรงไปตรงมา แต่มีข้อเสียในกรณีที่ระดับราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

7. หลักการเกิดขึ้นของรายได้ (Revenue Realization assumption)

หลักการเกิดขึ้นของรายได้ เป็นหลักเกี่ยวกับการบันทึกรายได้ ซึ่งกำหนดว่ารายได้ ควรเกิดขึ้นเมื่อใด และในจำนวนเท่าใด

* มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

8. หลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้ (Matching assumption)

หลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้เป็นแนวทางสำหรับตัดสินว่ารายการใดบ้างที่จะถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้นๆ โดยนำค่าใช้จ่ายไปจับคู่กับรายได้ที่บันทึกตามหลักการเกิดขึ้นของรายได้

9. หลักเงินค้าง (Accrual assumption)

ในการคำนวณกำไรและขาดทุนสำหรับงวด ต้องคำนึงถึงรายได้และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เป็นของงวดนั้น

10. หลักความสม่ำเสมอ (Consistency assumption)

หลักความสม่ำเสมอคือ เมื่อเลือกใช้หลักการปฏิบัติบัญชีวิธีใดแล้วจะต้องใช้วิธีนั้นตลอดไป แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป

11. หลักความระมัดระวัง (Conservation assumption)

หลักความระมัดระวัง หมายถึง ในกรณีที่อาจเลือกวิธีปฏิบัติทางการบัญชีได้นากกว่าหนึ่งวิธี ควรเลือกวิธีที่จะแสดงสินทรัพย์และกำไรในเชิงที่ต่ำกว่าไว้ก่อน คือไม่คาดการณ์ว่า จะได้กำไรแต่จะรับรู้การขาดทุนไว้อย่างเต็มที่

กิจกรรมการเรียนที่ ๕

1. งดอธิบายความหมายของหลักการบัญชีที่บันรองทั่วไป
2. จากข้อมูลต่อไปนี้ ให้ตอบว่าใช้หลักการบัญชีใด
 - ก. กิจการจัดทำงบการเงินทุก ๓ เดือน
 - ข. กิจการบันทึกรายการขายสินค้าจากเพื่อกับลูกค้า
 - ค. กิจการใช้วิธีการตีราคางานก้าวเฉลือแบบ FIFO ทุกปี

สรุป

กิจการค้าจัดทำบัญชีเพื่อจัดหาข้อมูลทางการเงินซึ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนและการควบคุมการดำเนินงานของกิจการ ไม่ว่าจะเป็นกิจการค้าเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด การจดบันทึกบัญชีจะใช้หลักเกณฑ์เดียวกันคือ การบันทึกบัญชีในระบบบัญชีคู่ ซึ่งกำหนดว่ารายการค้า 1 รายการจะมีผลกระทบต่องบัญชีต่างๆ 2 บัญชีขึ้นไป ทั้งทางด้านเดบิตและด้านเครดิตด้วยจำนวนเงินเท่ากันและเป็นไปตามสมการบัญชีที่ว่าสินทรัพย์ = หนี้สินรวมกับส่วนของเจ้าของ

การประเมินผลท้ายบท

- ให้อธิบายถึงวัดดูประสิทธิ์และลักษณะของการบัญชี
- ให้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการบัญชีและการทำบัญชี
- ให้อธิบายถึงรูปแบบของการประกอบธุรกิจตามกฎหมายมาพอสั้นๆ
- ให้จัดทำงบกำไรขาดทุนของร้านสูปให้ถูกต้องตามรูปแบบ จากข้อมูลต่อไปนี้

รายได้ค่าเช่า	35,000	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	50
เงินเดือน	7,500		
ค่าน้ำค่าไฟ	400		
ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	10,000		

- จากรายการค้าบางส่วนของร้านพิงกิจ นำมาแสดงในสมการบัญชีข้างล่างนี้ รายการค้าแต่ละรายการกำกับไว้ด้วยตัวอักษรทางซ้ายมือ ให้อธิบายความหมายของแต่ละรายการ

สินทรัพย์	$=$	หนี้สิน	$=$	ทุน
<u>เงินสด</u> + <u>ลูกหนี้</u> + <u>อุปกรณ์</u>	$=$	<u>เจ้าหนี้</u>	$=$	<u>ทุน</u>
<u>3,000</u> + <u>9,000</u> + <u>32,000</u>	$=$	<u>4,000</u>	$=$	<u>40,000</u>
(ก) <u> </u> <u> </u> <u>+ 800</u>	$=$	<u>+800</u>	<u> </u>	<u> </u>
3,000 + 9,000 + 32,000	$=$	4,800	$=$	40,000
(ข) <u>+500</u> <u> <u>-500</u> </u> <u> </u>	$=$	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
3,500 + 8,500 + 32,800	$=$	4,800	$=$	40,000
(ค) <u>-200</u> <u> </u> <u> </u>	$=$	<u>-200</u>	<u> </u>	<u> </u>
3,300 + 8,500 + 32,800	$=$	4,600	$=$	40,000
(ง) <u>- 3 0 0</u> <u> </u> <u>+900</u>	$=$	<u>+600</u>	<u> </u>	<u> </u>
3,000 + 8,500 + 33,700	$=$	5,200	$=$	40,000
(จ) <u>+2,000</u> <u> </u> <u> </u>	$=$	<u> </u>	<u>+2,000</u>	<u> </u>
<u>5,000</u> <u>8,500</u> <u>33,700</u>	$=$	<u>5,200</u>	$=$	<u>42,000</u>